

**Sisäministeriö / kansainvälisten asioiden
yksikkö**

Euroopan Paluurahastosta
rahoitettujen toimien
vaikuttavuuden ja
tuloksellisuuden arviointi
Vuosiohjelma 2011-2013
Suomenkielinen tiivistelmä

30.10.2015

Raportin sivumäärä 3

RF suomenkielinen tiivistelmä.docx

Euroopan Paluurahaston (European Return Fund) vuosien 2011–2013 vuosiohjelmien tavoitteena oli kehittää vapaaehtoisin ja pakkopalautuksiin liittyviä käytäntöjä Suomessa. Paluusiin liittyvät tavoitteet oli tarkoitus saavuttaa yhdenmukaistamalla hallintoa ja toimintamalleja eri toimijoiden välillä. Keskeisimmät kehitysalueet Suomessa liittyivät eri toimijoiden välisiin prosesseihin, ja yhteistyöhön eri toimijoiden välillä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Lisäksi oli tarpeen kehittää uudelleenkotoutumiseen liittyviä tukikeinoja, joiden kautta olisi mahdollista tukea kotimaahansa palaavien sopeutumista heidän kotimaansa kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Yhteistyön kehittämiseen liittyvät tavoitteet koskivat erityisesti rajanvetoa vapaaehtoisten paluiden ja pakkopalautusten välillä. Vapaaehtoiseen paluuseen liittyen tarpeet olivat paluuta koskevan tiedon levittäminen muiden toimijoiden tietouteen, sekä kehittää Suomen vapaaehtoisen paluun järjestelmää EU direktiivin mukaisesti. Kehittämistarpeita todettiin olevan myös pakkopalautuksissa, koskien erityisesti henkilöiden tunnistamiseen liittyviä prosesseja sekä organisaatiossa olevan tiedon mahdollisimman tehokasta hyödyntämistä. Tavoitteena oli erityisesti virallisten matkustusasiakirjojen saamista koskevien käsittelyaikojen lyhentäminen. Lisäksi tarvetta oli selvittää muissa EU-maissa olevia palautuksiin sekä palautettavien tunnistamiseen liittyviä käytäntöjä ja tätä kautta arvioida Suomessa käytössä olevien prosessien tehokkuutta sekä tarkoituksenmukaisuutta.

Euroopan Paluurahaston vuosien 2011–2013 vuosiohjelmista rahoitettiin yhteensä 9 projektia. Neljä rahoitetuista projekteista keskittyi tavoitteeseen strategisen kehittämisen tavoitteeseen, kolme innovatiivisten kansallisten ja kansainvälisten työvälineiden kehittämiseen liittyvään tavoitteeseen, ja kaksi liittyen parhaiden käytäntöjen tavoitteeseen. Vuoden 2011 projektikulujen toteuma oli 93 % (672,134€) budjetista, budjetin ollessa 726 573 euroa. Vuonna 2012 toteuma on hieman alhaisempi, noin 89 % (803,428 €) budjetin ollessa 902 925 euroa. Vuoden 2013 osalta projektien ilmoittamat kulut olivat 1 251 224 euroa budjetin ollessa 1 473 818 euroa. Täten vuoden 2013 budjetin toteuma oli 85 %. Arvioinnin toteutushetkellä kaikkia vuoden 2013 kuluja ei ollut vielä vahvistettu, joten laskelmat perustuvat projektien ilmoittamiin kuluihin. Vaikka vuosina 2011–2013 toteutuneiden kulujen osuus budjetista on laskenut, ovat projektien rahastosta maksetut kustannukset kasvaneet merkittävästi.

Merkittävimpiä toteuttajia, mitattaessa toteutettujen projektien määriä, olivat Kansainvälinen Siirtolaisjärjestö (IOM) ja Helsingin Poliisilaitos, jotka toteuttivat seitsemän rahoitetusta yhdeksästä projektista. Erityisesti IOMin toteuttamat projektit olivat myös rahoituksellisesti merkittävässä roolissa suhteessa koko rahaston rahoitukseen. Kahden muun projektin toteuttajat olivat Helsingin yliopisto sekä Yhdenvertaisuusvaltuutettu. IOMin toteuttamissa projekteissa keskityttiin vapaaehtoisten palautusten organisoimiseen, aiheeseen liittyvän tiedon jakamiseen sekä tätä kautta kyseisen paluuvaihtoehdon vahvistamiseen suhteessa pakkopalautuksiin. Lisäksi IOM toimi asiantuntijana vapaaehtoisin paluusiin liittyvän lainsäädännön kehittämisessä. Helsingin Poliisilaitoksen projekteissa kehitettiin prosesseja koskien ilman virallista matkustusasiakirjoja matkustavien henkilöiden tunnistamiseen. Kehittäminen liittyi erityisesti poliisin sisäisen tiedonkulun parantamiseen sekä suhteiden luomiseen kolmansien maiden edustajien kanssa. Lisäksi Suomen palautuskäytäntöjä arvioitiin muissa EU-maissa käytössä oleviin käytäntöihin. Sekä IOMin että Helsingin Poliisilaitoksen projektit onnistuivat hyvin, joskin jo projektin alussa olevat haasteet, liittyen yksittäisten kolmansien maiden pakkopalautuksien käytäntöjä, säilyivät ennallaan.

Yleisellä tasolla voidaan todeta, että projektien toteuttamat aktiviteetit palvelevat Suomen sekä vapaaehtoisin että pakkopalautuksiin liittyviä tarpeita, sekä ovat linjassa vuosiohjelmissa ja monivuotisessa ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin nähden. On kuitenkin todettava, että toimintojen tuloksellisuuden arviointi on haastavaa, sillä mitattavia tavoitteita ei ole määritelty riittävän selkeästi. Lisäksi projektien tulosten säilymisen suhteen on havaittavissa jonkin verran

vaihtelua eri projektien välillä. Joidenkin projektien kohdalla tulokset on määritelty palvelemaan selkeästi määriteltyä konkreettista tarvetta, kun taas toisten osalta tulokset palvelevat yleisimmin paluihin liittyvää toimintaa. Erityisesti jälkimmäisten projektien osalta on haasteellista arvioida missä määrin saavutetut tulokset ovat jääneet elämään projektien päättymisen jälkeen. Arvioinnin perusteella voidaan kuitenkin todeta, että vuosina 2011–2013 Euroopan paluurahastosta rahoitetut projektit onnistuivat verrattain hyvin saavuttamaan niille asetetut tavoitteet ja tukemaan Suomessa tapahtuvaa sekä vapaaehtoisten että pakkopalautuksiin liittyvää kehitystyötä.